

De groepsvergadering als democratisch hart van de school

De school is een mini-samenleving waarin leerlingen dagelijks in de praktijk ervaren wat het betekent om op te groeien in een democratie. Willen we kinderen iets leren over de democratie, dan moet de school zelf ook democratisch zijn ingericht. Een effectieve vorm hiervoor is het democratisch overleg, ofwel de groepsvergadering.

Tekst: Bart van den Elzen

Leonie: "We zijn dit schooljaar gestart met de vraag: 'Hoe willen we het in onze groep?' Daarbij hebben we een goed gesprek gevoerd over hoe we de klasdienst organiseren. We kunnen als leerkrachten zelf wel een lijstje maken, maar de leerlingen hebben tijdens een groepsvergadering een heel mooi alternatief bedacht. Per groepje hebben ze ideeën aangedragen en daarna is democratisch gestemd wat de klas het beste idee vond.

De groepsvergadering is een democratische vergadering waarin leerlingen gezamenlijke besluiten nemen over onderwerpen die hen aangaan. De groepsvergadering is dé plek waar de stem van leerlingen

gewaarborgd is. De leerkrachten John Kras (groep 7) en Leonie Schilder (groep 6) van Vreedzame School de Springplank in Volendam vertellen over hun ervaringen.

Er kwam uit dat de groepsleiders, wat elke dag andere kinderen zijn, verantwoordelijk waren voor de klasdienst. Ze waren het unaniem eens." ⇨

John: "In groep 7 laten we de door de klas zelf gemaakte omgangsafspraken regelmatig terugkomen in de groepsvergadering. Ook als daar niet een directe aanleiding voor is, zoals een conflict. Daarmee werken we samen aan een positief pedagogisch klimaat in de klas."

Nieuwe wet burgerschap

In de nieuwe wet op burgerschap staat dat de school een oefenplaats voor democratie moet zijn, waar leerlingen oefenen met belangrijke burgerschapsvaardigheden. Bijvoorbeeld je mening kunnen geven, kunnen beargumenteren, je durven uiten, meningsverschillen kunnen overbruggen en actief naar elkaar kunnen luisteren. Met de invoering van de groepsvergadering is de Springplank daadwerkelijk een oefenplaats voor democratisch burgerschap. Kinderen leren zo in een betekenisvolle praktijk hoe democratie werkt en maken zich allerlei kennis, vaardigheden en houdingen eigen die passen bij een 'democratisch burger'.

De agenda wordt mede bepaald door de leerlingen en de uitvoering van de vergadering komt, naarmate zij ouder worden en meer ervaring hebben, steeds meer in handen van de leerlingen zelf. John: "Dit schooljaar ben ik begonnen om op dezelfde manier met de kinderen te vergaderen als dat we als team onderling ook doen. Daarbij hebben we eerst besproken hoe we willen vergaderen; Hoe kiezen we een notulist, een voorzitter, een tijdsbewaker? Wat zijn onze vergaderafspraken? Eerst heb ik het voorzitterschap een aantal keer zelf voorgedaan, daarna doen we het samen. De bedoeling is dat de kinderen vervolgens hier zelf steeds meer verantwoordelijkheid in gaan nemen."

Oefenen

Leonie: "Als kinderen de leiding hebben als voorzitter in een vergadering, zie je soms dat andere kinderen iets doen wat niet volgens de vergaderafspraken is. Dan zie je de voorzitter denken: wat moet ik hier nu mee? Om vervolgens te roepen: "En nu allemaal stil." Ik gebruik deze momenten als 'teachable moments' voor de hele groep. Wat ging goed? Wat kan beter? Hebben we actief naar elkaar kunnen luisteren? Heeft iedereen z'n mening kunnen geven? De kinderen gaven bijvoorbeeld in dit geval als tip richting de voorzitter: 'Probeer vriendelijk te blijven.'"

John: "Ik heb een aantal hele impulsieve jongens in de groep en dat merk je ook tijdens de groepsvergadering. Dan heb je vergaderafspraken gemaakt: als de één praat, luistert de ander. Dat gaat natuurlijk niet altijd goed. Het zijn echt momenten om belangrijke vaardigheden als actief naar elkaar kunnen luisteren te oefenen in de praktijk."

Vaste werkwijze

Door een vaste structuur en werkwijze in alle groepen op de Springplank, vormt de groepsvergadering het 'democratisch hart' van de school. De leerkrachten bepalen tijdens een teambijeenkomst de democratische speelruimte door onderwerpen te kiezen waarover de kinderen mogen meepraten en meebeslissen.

"Willen we kinderen iets leren over de democratie, dan moet school zelf ook democratisch zijn."

Leonie: "Met de groepsvergadering worden vastgeroeste gewoontes doorbroken. Zo hadden we hebben elke maand een maandafsluiting op school en elke keer deed ik met mijn groep een liedje. We hebben de groepsvergadering ingezet om tot nieuwe ideeën te komen en de kinderen willen nu een mimespel gaan doen. Daarmee heb ik nogal wat op mijn bordje genomen, maar het is democratisch besloten. Dus dat gaan we doen!"

De ervaringen van scholen die de groepsvergadering een structurele plek hebben gegeven, zijn heel positief. Leerlingen stellen zich meer verantwoordelijk op, zijn eerder bereid om 'niet altijd hun zin te willen hebben', staan meer open voor de mening en het perspectief van anderen. John: "Kinderen die je niet zo vaak hoort, leren ook om zich te uiten. En leren een afwijkend standpunt in te nemen. Ik wil graag meer met stellingen gaan werken."

Hoe gaan ze met voor- en tegenstanders om? Daar zie ik nog leerruimte voor mijn groep.”

Leonie: “Kinderen vinden de groepsvergadering leuk en er ontstaan meteen verrassende ideeën. We hebben vergaderd over wat we als groep met een andere groep willen doen. Eerst liet ik ze in kleine groepjes brainstormen. Daarna hebben we de ideeën verzameld en gestemd wat we als groep leuk vinden. Daar kwam uit dat de kinderen wilden voorlezen met groep 3, spelletjes wilden doen met een andere groep of bakken met de kleuters. Bijna iedereen wilde uiteindelijk gaan bakken met de

kleuters. Nu gaat groep 6 dat doen. De kinderen waren door het dolle heen. Zo werken we ook aan het gemeenschapsgevoel in de school.”

De groepsvergadering bij kleuters

Ook bij kleuters wordt deze werkvorm op de Springplank toegepast. Door kinderen al vroeg te betrekken, stimuleert de school actieve betrokkenheid en laat merken dat de stem van kinderen ertoe doet. Dat begint met eenvoudige onderwerpen, bijvoorbeeld door met de groep een keuze te maken uit de drie prentenboeken die de leerkracht voor die week heeft

meegenomen. Welke gaan we kiezen? Langzamerhand kan het wat moeilijker gemaakt worden: ‘Wat gaan we bakken met groep 6?’ Waarbij kinderen niet alleen kiezen, maar ook vertellen waarom ze dat kiezen. John: “Ga het vooral doen. Fouten maken is prima, leer met elkaar. Het is een kwestie van klein beginnen en uitproberen. Het zijn hele waardevolle leermomenten.”

Meer weten?

Wil je als school meer informatie over hoe je je school inricht als oefenplaats voor democratie, kijk dan op:

www.devreedzameschool.nl

